

naturvetare i Svenska Akademien har jag inte tagit med den store Jöns Jacob Berzelius. Visserligen är det som kemist och som ständig sekreterare i Vetenskapsakademien vi i första hand bör minnas honom. Men han hade ju också, som Nils Sjöstrand påpekar, medicinsk examen och tjänstgjorde vid några tillfällen på grund av ekonomiskt trångmål som av huvudmannen anställd fattigläkare för medellösa patienter vid Medevi brunn och senare i Stockholm. I sin avhandling behandlade han de terapeutiska möjligheterna med användning av elektricitet. Insatserna inom Svenska Akademien tycks ha varit marginella.

Traditionen bjöd att Jacob skulle utbilda sig till präst – hans styvfar hade varit präst – men hans intresseinriktning var en annan. Hösten 1776 kom Berzelius till Uppsala, för att först studera fysik och kemi. Efter att 1801 ha fullbordat sina universitetsstudier flyttade han vidare till Stockholm. 1804 avlade Jacob Berzelius examen som medicine doktor, på en avhandling om elektricitet som medicinsk behandlingsmetod.

Impulser till detta hade han fått sommaren 1800 på Medevi, som assistent till brunnsläkaren Hedin. Berzelius hade då också gjort kemiska analyser av Medevi brunnsvatten, vilka resulterade i en uppsats på latin.

Ur boken »Jacob Berzelius« av Hans Krook: »Våren 1800 måste Berzelius lämna Uppsala tidigare än annars för att i tid kunna tillträda befattningen som fattigläkare i Medevi [...] Berzelius blev genast intresserad av att göra en analys av vattnet i de märkliga källorna [...] resultatet blev hans första tryckta skrift 'Nova analysis aquarum Medeviensium'«.

År 1805 skulle professuren i medicin och farmaci vid Karolinska institutet tillsättas, och Berzelius trodde att tjänsten var vikt åt honom. I två år, mellan 1803 och 1805, hade han dessutom vikarierat på denna professur utan lön. Men till mångas förvåning gick professuren till en annan sökande, vilket för Berzelius var ett hårt slag – inte minst eftersom hans dåliga ekonomi verkligen hade behövt det tillskott en professorslön innebar.

Han blev tvungen att återuppta läraryrket för brödfödans skull. Som fattigläkare i Stockholm tjänade han 66 riksdaler per år. Då, 1805, med en gigantisk skuld för en fattigläkare var oddsen inte goda för Berzelius.

Året efter dog emellertid den nye professorn, och Berzelius var då självskri-

ven som efterträdare. Vid 27 års ålder, 1807, tillträdde han professuren. Nu hade han tillgång till ett av staten finansierat laboratorium.

Vid denna tid deltog Berzelius i bildandet av en sammanslutning för läkare i Sverige. Även om den från början var tänkt som en medicinsk vetenskapsakademi med stränga invalsbestämmelser blev den snart till »Svenska Läkaresäll-

skapet», öppen för alla läkare i landet.

År 1808 skrev Berzelius sin »Lärobok i kemien«, som översattes till fem språk och blev ett standardverk runtom i världen för flera decennier framåt.

Sven Nilsson

docent, f d överläkare, medicinska kliniken, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping
sven.nilsson@hhj.hj.se

God läkaretik saknas i debattinlägg

I Läkartidningen 38/2006 (sidan 2764) går Martin Sandelin till hårt personangrepp mot Tomas Seidal, som skrivit debattinlägg angående Läkarförbundets remissvar på utredningen »Abort i Sverige« (LT 26–27/2006, sidan 2067). Martin Sandelin kopplar ihop Tomas Seidal med »den extrema kristna högern« och, såsom ordförande i föreningen JA till Livet, med »den globala 'pro-life'-rörelsen, vars rabiata inställning till abort lett till mord på kolleger«. Denna demagogi är enbart ägnad att misskreditera och slår snarare tillbaka mot Sandelin själv.

Åsikten att fostret är skyddsvärt och har människovärde är den åsikt som varit förhärskande inom medicinen och hos en bred allmänhet ända sedan Hippokrates' dagar och är därmed knappast att beteckna som extrem. Vi är många inom läkarkåren som fortfarande delar den uppfattningen, och detta bör man kunna framföra utan att bli smutskastad.

Vad gäller »kristen höger« har Seidal inte presenterat religiösa argument för sina ståndpunkter, utan argumenterat utifrån människosyn och naturrätt, med fokus på den ofödda människan.

Dessutom kan åsikter om människovärde inte placeras in på den politiska höger-vänsterskalan.

JA till Livet tar avstånd från våldsyttningar, varför Sandelins sammankoppling med läkarmord i USA bara är ett fullt knep, »guilt by association«.

Det finns många varmhjärtade och kloka kolleger på båda sidor i abortdebatten, med en önskan att göra gott. På båda sidor kan man inse att en oönskad graviditet är ett problem, vare sig kvinnan väljer abort eller inte. Men för en konstruktiv debatt krävs mögnad, ödmjukhet och respekt.

Annika Landgren

leg läkare, Göteborg
annikalandgren@telia.com

Lars Rönnblom

professor i reumatologi, överläkare, Akademiska sjukhuset, Uppsala

Anne-Berit Ekström

överläkare, barnkliniken, Norra Älvsborgs lasarett

Magnus Landgren

med dr, överläkare, barnkliniken, Kärn sjukhuset, Skövde

Homocystein dräpt men inte dött!

Mitt inlägg om homocystein (Läkartidningen 36/2006, sidan 2576) fick dessvärre en olycklig rubrik (»Homocystein inte uträknat än!«), som krokar med texten.

Homocystein är troligen inte uträknat för gott – rollen som markör för brist på vitamin B₁₂ och folat väntas exempelvis få ökande betydelse – men homocystein blir aldrig vad det varit som riskfaktor för kärlsjukdom [1].

Bo Norberg

internist, medicinkliniken, Norrlands universitetssjukhus, Umeå; redaktör för Rondellen/The Rondel, www.rondellen.net bo.norberg@vll.se

REFERENS

1. Öhlin H. Homocystein – såsom i en spegel [recension]. Rondellen 2006;26. <http://www.rondellen.net>